

Milieu

Groep prominenten wil plan B voor stikstofcrisis

Christianne van der Wal, minister voor natuur en stikstof, bij aankomst op het Binnenhof voorafgaand aan de wekelijkse ministerraad. Beeld ANP

Al jaren zit er nauwelijks schot in het oplossen van de stikstofcrisis. Gooi het over een andere boeg en kies voor een simpele benadering, adviseert een groep oud-bestuurders en hoogleraren in een brief aan het kabinet.

Jelle Brandsma 21 november 2022, 01:00

De aanpak van de stikstofcrisis is in een impasse geraakt, en die kan alleen worden doorbroken met het inslaan van een nieuwe koers en een duidelijke politieke keuze. Dat constateren voormalig bestuurders en hoogleraren in een brief aan het kabinet. Zij omarmen het plan voor grondgebonden veehouderij van voormalig milieuambtenaar Johan Sliggers, met een maximum aantal dieren per hectare.

Eerdere adviezen over de stikstofcrisis, zoals dat van boerenorganisatie LTO, biologische boeren of ex-minister Johan Remkes, gingen vooral over een bijstelling van de koers van het kabinet. Deze groep prominenten wil het probleem compleet anders aanvliegen na de constatering dat het kabinet niet verder

komt en dat een oplossing uitblijft.

“In kringetjes draaien, dat gebeurt al dertig jaar”, zegt Klaas van Egmond, hoogleraar milieukunde en duurzaamheid. “Ik heb respect voor de mensen die ermee bezig zijn, maar ze bewandelen een onmogelijk pad. Ik zat in de jaren negentig in een commissie om te adviseren over ammoniak in de landbouw. Destijds was er discussie over dezelfde kwesties. Dat gaat zo door als niemand erkent dat er grenzen aan de groei zijn.”

Een maximum aantal dieren per hectare

Tot de ondertekenaars van de brief horen, behalve Van Egmond en Sliggers, Jacqueline Cramer (ex-milieuminister), Marius Enthoven (voormalig directeur-generaal ministerie Vrom en Europese Commissie), Maurits Groen (uitgever en oprichter duurzame bedrijven), Arie Kraaijeveld (voormalig voorzitter FME), hoogleraar Pier Vellinga en Hans van der Vlist (voormalig secretaris-generaal ministerie Vrom).

De brieven schrijvers bepleiten de invoering van een norm voor een maximum aantal dieren per hectare. Deze geldt voor alle vee en wordt uitgedrukt in GrootVeeEenheden (GVE). Een GVE staat voor één koe, vijf varkens of 150 kippen. Wanneer je in Nederland alle dieren, uitgedrukt in GVE, deelt door alle landbouwgrond kom je op een ‘veedichtheid’ van 3,8 GVE per hectare. De opsteller van het plan is ex-ambtenaar Sliggers. Hij stelt voor deze dichtheid terug te brengen naar 2,3 GVE. Dan daalt de stikstofuitstoot met de helft, berekende hij. “Het is duidelijk, uitvoerbaar en effectief”, zei hij al eerder in [Trouw](#).

Dit ‘plan B’ lost ook een aantal andere problemen op, concluderen de ervaren bestuurders en hoogleraren. ‘Het agrarisch bedrijf wordt op de meest natuurlijke en geloofwaardige manier gekoppeld aan de draagkracht van het omringende ecosysteem, te weten water, bodem, lucht en natuur’, staat in de brief aan de ministers Christianne van der Wal (natuur en stikstof) en Piet Adema (landbouw).

Uitkopen niet meer nodig

Het uitkopen van boeren, een pijnlijke maatregel, is dan niet meer nodig. Zij kunnen op hun grond en bij hun vee blijven, maar moeten extensief gaan werken, met minder koeien. De intensieve veehouderij, vooral de varkens- en kippenboeren zonder grond, wordt drastisch kleiner. Dat betekent niet alleen minder export naar het buitenland, maar ook minder import van grondstoffen voor veevoer, met name soja uit de Amazone, ‘en dus minder ecologische schade elders in de wereld’.

Technologische oplossingen, daar gelooft Van Egmond niet in. “Wij zijn alle tien al jaren betrokken bij dit onderwerp en hebben gezien dat beloftes niet worden waargemaakt. Wij moeten nu eerst de veestapel reduceren. Als techniek later misschien toch blijkt te werken, kunnen we die alsnog toevoegen. Eerst zien, dan geloven.”

De richting waarin het kabinet nu de oplossing zoekt voor de stikstofcrisis is veel te ingewikkeld, vinden de bestuurders en hoogleraren. “Complexiteit is een toenemend maatschappelijk probleem”, zegt Van Egmond. “Als iets te ingewikkeld wordt, komen er zoveel uitzonderingen dat het effect weglekt. Bovendien ontstaan er sociale problemen en gebeuren er ongelukken omdat niemand de regels begrijpt.”

“De discussie gaat nu over hoe de uitstoot van boerderij A via ingewikkelde berekeningen neerslaat bij bosje B. Wie volgt dat nog? Bij beslissingen over veiligheid in het verkeer besluit de politiek hoe groot het risico mag zijn op slachtoffers in de bebouwde kom. Op basis daarvan is besloten dat wij daar maximaal 50 kilometer per uur rijden. Zo moet het bij stikstof ook: een simpele norm voor het aantal dieren per hectare. Of 2,3 GVE de beste afspraak is, daar kan je het over hebben en dat is een politieke keuze.”

Met minder koeien per hectare moet de overheid boeren helpen om geld te verdienen. De briefschrijvers doen daarvoor een paar suggesties en voegen eraan toe dat het huidige verdienmodel sowieso onhoudbaar is. Van Egmond licht toe: “Als boeren produceren op een manier waarmee het milieu intact blijft, horen zij een fatsoenlijk inkomen te krijgen.”